

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра української, іноземних мов та перекладу

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Вступ до мовознавства»
на 2022/2023 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 1 семестр
Освітня програма/спеціалізація	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Спеціальність	035 Філологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який викладає навчальну дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Бобух Надія Миколаївна,
д. філол. н., професор,
завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу

Контактний телефон	+38-050-616-48-27
Електронна адреса	bobukh2017@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.im.puet.edu.ua/ онлайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Ознайомити майбутніх фахівців з основними відомостями із загального мовознавства (що таке мова, яка її будова, основні лінгвістичні поняття й терміни тощо) та основами теорії мови; розвинути вміння осмислено підходити до вивчення мовних явищ.
Тривалість	4 кредити ЄКТС / 120 годин (лекції – 12 год., практичні заняття – 36 год., самостійна робота – 74 год.).
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом. Пояснювально-ілюстративний метод; проблемний метод; метод інтерактивного навчання; метод контролю.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; виконання індивідуальних і домашніх завдань; поточна модульна робота. Підсумковий контроль: екзамен.
Базові знання	Наявність ґрунтовних знань з української мови, набутих у школі.
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<ul style="list-style-type: none">Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації (ПР-1).Ефективно працювати з інформацією: добирати	<ul style="list-style-type: none">Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-3).Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК-5).Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-6).Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати (ПР-2).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Організувати процес свого навчання й самоосвіти (ПР-3). • Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності (ПР-8). • Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності (ПР-16). 	<p>(ЗК-10).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ (СК-1). • Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні (СК-2). • Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється) (СК-3). • Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації) (СК-7). • Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань (СК-8).

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
Модуль 1. Загальні питання мовознавства		
Тема 1.1. Мовознавство як наука. «Вступ до мовознавства» як навчальна дисципліна	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Підготувати повідомлення на теми: «Зв'язки мовознавства з суспільними та природничими науками», «Методики структурного методу».
Тема 1.2. Природа, сутність, функції й будова мови	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Довести, що мова є суспільним, а не біологічним чи психічним явищем. Обґрунтувати, які одиниці мови можна вважати знаком.
Тема 1.3. Походження й розвиток мови	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Навести гіпотези походження мови.
Тема 1.4. Мови світу, їх вивчення й генеалогічна класифікація	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Підготувати презентацію мови (за вибором).
Тема 1.5. Фонетика й графіка. Звуки мови, їх вивчення та класифікація	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Визначити, з якою акустичною властивістю пов'язано розрізнення таких пар слів: вікно – підвіконня; довкола – довкілля; кінь – кіннота; sheep (вівця) – ship (корабель); leap (стрибок) – lip (губа); seat (стілець) – sit (сидіти).
Тема 1.6. Фонетичні одиниці й засоби	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Придумати 5 речень із емпатичним наголосом, пояснити засіб його вираження.
Тема 1.7. Фонетичні процеси	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Схарактеризувати комбінаторні зміни звуків у словах: просьба, вокзал, отже, з печі, нігті, розкіш, безшумно, у книжці, світ, цвях, чесний, срібло, ведмідь, верблюд, тижня.
Тема 1.8. Орфоепія. Транскрипція й транслітерація	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Записати слова фонетичною транскрипцією: навчається, користується, вітчизна, український, багатство, принісши, ручці, зважся, книжці, умиваєшся, квітчати, зшити, навесні.

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
Тема 1.9. Лінгвістичний (функціональний) аспект у вивченні звуків	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Визначити, за якими ознаками протиставлені фонemi: укр.: <o> – <e>, <o> – <i>, <б> – <н>, <з> – <к>, <дж> – <ч>; англ.: <i: > – <u>, < æ > – < ə >, <s> – <p>, < θ > – <z>.
Тема 1.10. Письмо. Графіка. Орфографія	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; поточна модульна робота.	Визначити, за яким принципом орфографії пишуться подані слова: сфотографувати, сказати, обласний, серце, щасливий, празький, гарячий, чорний.
Модуль 2. Структурні рівні й одиниці мови		
Тема 2.1. Слово та його значення	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Проілюструвати вільні і зв'язані значення слів конкретними прикладами.
Тема 2.2. Лексико-семантичні категорії	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Навести приклади міжмовних омонімів.
Тема 2.3. Лексико-семантична система мови	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Навести приклади екзотизмів і жаргонізмів.
Тема 2.4. Історичні зміни словникового складу мови	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Дібрати синонімічні лексеми до архаїзмів: аз, ректи, глава, глас, зигзиця, боян, есь, врата, перст, десниця, уста, ланіти, длань, марець, дзигар, правотар, буй, гудець, вельми.
Тема 2.5. Фразеологія. Лексикографія	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Навести приклади фразеологічних одиниць різного походження.
Тема 2.6. Граматика. Морфема й словоформа	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Визначити граматичні категорії: дошка, клас, небо; весна, весни, весні; книга, книги; мудрий, мудріший, наймудріший; читаю, читав, читатиму; писати, написати; робітники будують дім, дім будується робітниками; пишу, писав би, пиши!; малюю, малюєш, малює.
Тема 2.7. Способи вираження граматичних значень	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Пояснити способи вираження граматичних значень: поле, у полі, на полях; принциповий, більш принциповий, найбільш принциповий; читаю, буду читати, читай!; рись-самець, рись-самка; ходив, ходив би; веселий настрій викликає сміх, сміх викликає веселий настрій; він зробив, він зробив?; Ці слова, до речі, викликають сумнів. Ці слова сказані до речі.
Тема 2.8. Словосполучення й речення	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Визначити типи синтаксичного зв'язку: весняний вітер, виконати завдання, діти співають, він відповідав, працювати швидко, зустрічати друзів, холодна вода, дати відповідь, готовий відповідати, уміння малювати, боятися грози, щирі вітання, вирішити негайно, дружня розмова, ліс стояв похмурий.

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
Тема 2.9. Типологічна класифікація мов	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; поточна модульна робота.	Визначити, до якого типу належать такі мови: чукотська, турецька, українська, угорська, англійська, французька, казахська, польська, латинська, японська, китайська, в'єтнамська, тибетська, малайська, грузинська, коряцька, корейська, німецька, білоруська.

Інформаційні джерела

Основні

1. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства : короткий нарис : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2006. 143 с.
2. Вступ до мовознавства : підруч. / [І. О. Голубовська, С. М. Лучканин, В. Ф. Чемес та ін.]; за ред. І. О. Голубовської. Київ : ВЦ «Академія», 2016. 320 с.
3. Дрогомирецький П. П., Пена Л. І. Вступ до мовознавства : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2015. 102 с.
4. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : підруч. 2-ге вид., стер. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 336 с.
5. Кійко Ю. Є., Агапій А. П., Мельник Ю. Й. Вступ до мовознавства : практикум. Чернівці : Чернівецький ун-т, 2021. 176 с.
6. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підруч. 3-тє вид. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 368 с.
7. Левицький А. Е., Сингаївська А. В., Славова Л. Л. Вступ до мовознавства: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 104 с.
8. Монжалей Т. К. Вступ до мовознавства : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2011. 183 с.
9. Терехова Д. І. Вступ до мовознавства : навч. посіб. Київ – Полтава : Полтавський літератор, 2012. 209 с.

Додаткові

1. Бацевич Ф. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень : підруч. Київ : Видавничий центр «Академія», 2008. 240 с.
2. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 288 с.
3. Іванишин Н. Я. Вступ до мовознавства : практикум. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2012. 122 с.
4. Кириченко Г. С. Нариси загального мовознавства : навч. посіб. : у 2 ч. Київ : Видавничий дім «Ін Юре». Ч. I : Мова, її будова та функції в суспільстві. 2008. 168 с.
5. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. 3-тє вид., доп. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 464 с.
6. Левицький А. Е., Сингаївська А. В., Славова Л. Л. Вступ до мовознавства : навч. посіб. Київ, 2006. 104 с.
7. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів : посіб. Вид. 2, випр. і допов. Вінниця : Нова Книга, 2013. 176 с.
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми. Київ, Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
9. Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. Київ : Основа, 2006. 464 с.

Електронні ресурси

1. www.litopys.org.ua
2. www.mova.info
3. www.novamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pravopys.net
6. www.r2u.org.ua
7. www.rozum.org.ua

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.
- Дистанційний курс «Вступ до мовознавства», який розміщено в програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ.
- Мультимедійні презентації лекцій у програмі Power Point.
- Тестові завдання з навчальної дисципліни в системі Open Test.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, здані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається з дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися «Положення про академічну доброчесність» (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist_2020.pdf); списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів).
- Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. З об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватися в онлайн-формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.
- Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://puet.edu.ua/uk/neformalna-osvita>; http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_zarahuvannya_rezultativ_neformalnoyi_osvity_0.pdf

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1.1-1.10): захист домашнього завдання (6 балів); обговорення матеріалу занять (6 балів); виконання навчальних завдань (8 балів); завдання самостійної роботи (4 бали); поточна модульна робота (6 балів).	30
Модуль 2 (теми 2.1-2.9): захист домашнього завдання (6 балів); обговорення матеріалу занять (6 балів); виконання навчальних завдань (8 балів); завдання самостійної роботи (4 бали); поточна модульна робота (6 балів).	30
Підсумковий контроль – екзамен	40
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни